

Statiestraat 164
B-2600 Berchem-Antwerpen
☎ +32 3 287 37 60
📠 +32 3 287 37 61
www.tuv-nord-integra.com
info@tuv-nord-integra.com
BE 0465 666 712

Toelichting bij de Europese en Vlaamse wetgeving voor producenten van biologische producten

Inhoudstafel

Inleiding	1
Hoofdstuk I - Plantaardige productie	1
<i>I.1 Omschakelingsperiode</i>	1
<i>I.2 Bodembeheer en bemesting</i>	2
<i>I.3 Bestrijding van ziektes, parasieten en onkruid</i>	5
Hoofdstuk II - Dierlijke productie	9
<i>II.1 Omschakelingsperiode dierlijke productie</i>	9
<i>II.2 Herkomst en aankoop van dieren</i>	11
<i>II.3 Voeding</i>	12
<i>II.4 Omschakelingsdiervoeders</i>	14
<i>II.5 Niet biologische grondstoffen</i>	14
<i>II.6 Ingangscontrole bij aankoop diervoeder</i>	14
<i>II.7 Grondgebondenheid en mestbeheer</i>	19
<i>II.9 Huisvesting en buitenruimte</i>	21
<i>II.10 Ziektepreventie en diergeneeskundige behandeling</i>	26
Hoofdstuk III – Bio en Niet Bio productie	28
<i>III.1 Bio en niet bio productie</i>	28
Hoofdstuk IV - Diverse aspecten	29
<i>IV.1 Transport van producten in gesloten containers</i>	29
<i>IV.2 Opslag van niet toegelaten stoffen</i>	29
<i>IV.3 Genetisch gemodificeerde organismen (GGO's)</i>	29
<i>IV.4 Transport van dieren</i>	29
Hoofdstuk V - Controle en Premies	29
<i>V.1 Biocontrole in de praktijk</i>	29
<i>VII.2 Premies voor de biologische landbouw</i>	31

Inleiding

Productie van biologische landbouwproducten in Vlaanderen

Indien u als landbouwproducent biologische niet-verwerkte plantaardige of dierlijke producten wil produceren, bent u onderhevig aan de Europese wetgeving en de Vlaamse wetgeving.

De belangrijkste wetteksten die van toepassing zijn, zijn de verordeningen **EG 834/2007** en **EG 889/2008**, alsook het Besluit van de Vlaamse Regering van 12/12/2008 betreffende de biologische productie en de etikettering van biologische producten (afgekort BVR). Je vindt de oorspronkelijke wetteksten op <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=157>

Wij wijzen u er op dat bovengenoemde wetteksten bindend zijn en dat u geen rechten kan ontlenen aan de informatie die u in deze toelichting vindt. De bedoeling van deze toelichting is u een vereenvoudigd overzicht te bieden van de specifieke vereisten voor de biologische productiemethode.

Verplichting voor producenten van biologische producten om zich te laten controleren

Iedere producent die de termen 'biologisch', 'ecologisch', 'organisch' en hun afgeleiden (waaronder afkortingen) gebruikt of wenst te gebruiken op het etiket, in reclame of op facturen, is verplicht een erkend controleorganisme hiervan in kennis te stellen en om zich te laten controleren.

Hoofdstuk I - Plantaardige productie

De biologische plantaardige productie is een grondgebonden productie. Substraatteelt is verboden. Hierbij wordt gestreefd naar gesloten biologische kringlopen, desnoods via samenwerking en regionale uitwisseling van grondstoffen en mest. Een optimaal bodembeheer staat centraal, met grondbewerkings- en teeltpraktijken die erop gericht zijn de hoeveelheid organisch bodemmateriaal te handhaven of te doen toenemen, de bodemstabiliteit en de biodiversiteit van de bodem te verbeteren, en de bodemverdichting en -erosie te voorkomen.

I.1 Omschakelingsperiode

Vooraleer een plantaardig product biologisch mag genoemd worden moet het perceel waarop het geteeld is een omschakelperiode ondergaan. De omschakelingsperiode gaat ten vroegste in wanneer de marktdeelnemer van zijn activiteit kennis heeft gegeven en zijn biologisch bedrijf aan het controlesysteem heeft onderworpen.

De duur van deze omschakelperiode is:

- voor éénjarige gewassen: 2 jaar vóór het zaaien van het gewas
- voor grasland en blijvende voedergewassen: 2 jaar vóór het oogsten
- voor andere blijvende gewassen, is dit drie jaar vóór de oogst.

Producten van plantaardige oorsprong mogen na de eerste 12 maanden van omschakeling verkocht worden als producten in omschakeling naar de biologische landbouw.

Deze producten mogen als vermelding hebben: **'in de periode van omschakeling naar de biologische landbouw verkregen product'**

Omschakelingsperiode van weidegronden en openluchtruimten

De omschakelingsperiode van weidegronden en openluchtruimten gebruikt door niet-herbivore soorten kan worden beperkt tot 1 jaar. Deze periode kan verkort worden tot 6 maanden indien geen enkel product dat niet voor gebruik in de biologische landbouw toegestaan is, werd gebruikt.

-Vermindering van de omschakelingsperiode

Indien voor de kennisgeving van het perceel gedurende ten minste 3 jaren geen producten gebruikt werden die verboden zijn in de biologische landbouw, kan de Vlaamse overheid deze periode erkennen als omschakelingsperiode, in zoverre deze percelen deel uit maken van een gelijkwaardige productie en het mogelijk is om dit te bewijzen.

Voor biopercelen of voor percelen in omschakeling die behandeld werden met producten die niet voor gebruik in de biologische landbouw zijn toegestaan, kan ook een vermindering van omschakeling gelden als deze behandeling wettelijk verplicht was of gedaan werd in het kader van erkend wetenschappelijk onderzoek. Voor het verlenen van deze vermindering, zal de Vlaamse overheid rekening houden met de afbraak van het betrokken product.

- Residu van pesticiden

De Vlaamse overheid kan in bepaalde gevallen beslissen om de omschakelingsperiode te verlengen voor grond die is verontreinigd met producten die niet voor gebruik in de biologische landbouw zijn toegestaan.

I.2 Bodembeheer en bemesting

De vruchtbaarheid en de biologische activiteit van de bodem worden gehandhaafd en verbeterd

- door meerderjarige vruchtwisseling, met onder meer leguminosen en andere groenbemestingsgewassen
- en door toepassing van dierlijke mest of organisch materiaal, bij voorkeur gecomposteerd en van biologische productie.

Om de algemene bodemgesteldheid of de beschikbaarheid van nutriënten in de bodem of in de gewassen te verbeteren, mag gebruik worden gemaakt van passende preparaten op basis van micro-organismen.

Voor het versnellen van de compostering mogen passende preparaten op basis van planten of passende preparaten op basis van micro-organismen worden gebruikt.

Het gebruik van bio-dynamische preparaten is toegestaan.

Dierlijke mest: maximum 2 GVE (grootvee-eenheden) /ha

De op een bedrijf gebruikte totale hoeveelheid dierlijke mest mag niet groter zijn dan 2 GVE/ha d.w.z 170 kg stikstof per jaar per ha. Dit stemt overeen met het jaarlijks gemiddelde met inbegrip van zowel de dierlijke meststoffen van het eigen bedrijf als de dierlijke meststoffen afkomstig van buitenaf. Hierbij wordt rekening gehouden met de totale biologische bedrijfsoppervlakte.

- Biologische dierlijke mest

Er wordt bij voorkeur biologische dierlijke mest gebruikt.

Indien niet voldoende biologische mest voorhanden is mogen biologische landbouw-bedrijven ook samenwerkingsregelingen treffen met andere bedrijven en ondernemingen die de voorschriften inzake de biologische productie respecteren.

Wanneer de hierboven voorziene maatregel niet volstaat om aan de voedingsbehoefte van de planten te voldoen, mag in de biologische productie slechts gebruik worden gemaakt van de hieronder vermelde meststoffen en bodemverbeteringsmiddelen.

De marktdeelnemer dient bewijsstukken bij te houden waarin de noodzaak van het gebruik van dergelijke producten worden aangetoond. Ook dient aangetoond te worden dat deze producten toegelaten zijn in de biologische landbouw.

- Enkelvoudige producten

Als de benaming van de meststof duidelijk vermeld staat op factuur of leveringsbon, kan u hierop vertrouwen om na te gaan of het product al dan niet is toegelaten.

- Samengestelde meststoffen

Bij gebruik van deze meststoffen dienen op het etiket alle ingrediënten vermeld te staan. Alleen zo kan u als producent zeker zijn dat het om een toegelaten product gaat.

Tabel 1: Toegelaten meststoffen en bodemverbeteringsmiddelen (= Bijlage I uit EG 889/2008)

Producten (samengestelde of enkelvoudige) die uitsluitend de hieronder opgesomde stoffen bevatten	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
Stalmest	Product, bestaande uit een mengsel van dierlijke mest en plantaardig materiaal (strooisel). Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen.
Gedroogde stalmest en gedehydrateerde pluimveemest	Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen.
Gecomposteerde dierlijke mest, met inbegrip van pluimveemest en gecomposteerde stalmest	Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen.
Biogasdigestaat dat dierlijke bijproducten bevat die zijn co-vergist met materiaal van plantaardige of dierlijke oorsprong als opgenomen in deze bijlage	De dierlijke bijproducten (met inbegrip van bijproducten van wilde dieren) van categorie 3, en de inhoud van het maag-darmkanaal van categorie 2 (categorieën 2 en 3 als gedefinieerd in Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad)(*) mogen niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen. De procedés moeten in overeenstemming zijn met Verordening (EU) nr. 142/2011(**). Niet toepassen op de eetbare delen van het gewas.
Vloeibare dierlijke mest	Mag worden gebruikt na gecontroleerde vergisting en/of adequate verdunning. Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen.
Turf	Mag alleen worden gebruikt voor tuinbouw (groenteteelt, sierteelt, boomteelt, boomkwekerij).
Paddenstoelensubstraatafval	Het oorspronkelijke substraat mag alleen producten bevatten die in deze bijlage voorkomen.
Wormencompost en uitwerpselen van insecten	
Guano	
Gecomposteerd of vergist mengsel van plantaardig materiaal	Product op basis van mengsels van plantaardig materiaal dat is gecomposteerd of anaëroob is vergist voor de productie van biogas
De onderstaande producten of bijproducten van dierlijke oorsprong: bloedmeel	1) Maximiumconcentratie chroom (VI) in mg/kg droge stof: niet detecteerbaar 2) Niet toepassen op de eetbare delen van het gewas.

hoefmeel hoornmeel beendermeel of ontlijmd beendermeel vismeel vleesmeel verenmeel, haarmeel en chiquetmeel wol pels (1) haren zuivelproducten gehydrolyseerde eiwitten (2)	
Producten en bijproducten van plantaardige oorsprong voor bemesting	Voorbeelden: meel van koeken van oliehoudende zaden, cacaodoppen, moutkiemen
Zeewier en zeewierproducten	Uitsluitend verkregen door: i) fysische behandelingen met inbegrip van dehydratie, bevrozing en vernaling; ii) extractie met water of met zure en/of basische waterige oplossingen; iii) gisting.
Zaagsel en schaafsel	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld.
Gecomposteerde boomschors	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld.
Houtas	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld.
Zacht natuurlijk fosfaat	Product omschreven in punt 7 van bijlage IA.2 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003 van het Europees Parlement en de Raad (1) inzake meststoffen, 7 Cadmiumgehalte ten hoogste 90 mg/kg P205.
Aluminiumcalciumfosfaat	Product omschreven in punt 6 van bijlage IA.2 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003 Cadmiumgehalte ten hoogste 90 mg/kg P205. Mag alleen worden gebruikt op basische gronden (pH > 7,5)
Fosfaatslakken	Product omschreven in punt 1 van bijlage IA.2 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003
Ruw kalizout of kaïniet	Product omschreven in punt 1 van bijlage IA.3 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003
Kaliumsulfaat dat mogelijk magnesiumzout bevat	Door een fysisch extractieproces uit ruw kalizout verkregen product, dat mogelijk ook magnesiumzouten bevat. (bijv patentkali)
Vinasse en vinasse-extracten	Met uitsluiting van ammoniakhoudende vinasse.
Calciumcarbonaat (krijt, mergel, gemalen kalksteenrots, kalkwier, fosfaathoudend krijt)	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong.
Calcium- en magnesiumcarbonaat	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong. (bijvoorbeeld: magnesiumhoudend krijt, gemalen magnesiumhoudende kalksteenrots)
Magnesiumsulfaat (kieseriet)	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong.
Calciumchloride-oplossing	Bladbehandeling bij appelbomen, nadat calciumgebrek is aangetoond.
Calciumsulfaat (gips)	Product omschreven in punt 1 van bijlage I.D bij Verordening (EG) nr. 2003/2003 Uitsluitend van natuurlijke oorsprong.
Industriekalk afkomstig van de suikerproductie	Bijproduct van de suikerproductie op basis van suikerbieten
Industriekalk afkomstig van de vacuümproductie van zout	Bijproduct van de vacuümproductie van zout, verkregen uit kalksteen uit de bergen
Vrij zwavel	Product omschreven in bijlage ID.3 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003
Spoorelementen	Anorganische micronutriënten als opgenomen in deel E van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 2003/2003 ****
Natriumchloride	Uitsluitend steenzout.

Steenmeel en klei	
Leonardiet (ruw organisch sediment dat rijk is aan humuszuren)	Alleen indien verkregen als bijproduct van mijnactiviteiten
Chitine (polysacharide verkregen uit de schaal van schaaldieren)	Alleen indien afkomstig uit de duurzame exploitatie van visbestanden, als gedefinieerd in artikel 3, punt e), van Verordening (EG) nr. 2371/2002 van de Raad(**), of uit de biologische aquacultuur
Uit zoetwaterlichamen afkomstig organisch rijk sediment dat wordt gevormd in een zuurstofvrije omgeving (bv. sapropelium)	Alleen organische sedimenten die bijproducten van het beheer van zoetwaterlichamen zijn of zijn geëxtraheerd uit voormalige zoetwatergebieden. Het aquatische systeem dient zo weinig mogelijk gevolgen van de extractie te ondervinden. Alleen sedimenten afkomstig van bronnen die vrij zijn van verontreiniging door pesticiden, persistente organische verontreinigende stoffen en op petroleum lijkende stoffen Maximumconcentratie in mg/kg droge stof: cadmium: 0,7; koper: 70; nikkel: 25; lood: 45; zink: 200; kwik: 0,4; chroom (totaal): 70; chroom (VI): niet detecteerbaar

* (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PB L 300 van 14.11.2009, blz. 1).

** Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie van 25 februari 2011 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van Richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn (PB L 54 van 26.2.2011, blz. 1).”;

*** Verordening (EG) nr. 2371/2002 van de Raad van 20 december 2002 inzake de instandhouding en de duurzame exploitatie van de visbestanden in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid (PB L 358 van 31.12.2002, blz. 59).”.

**** lijst toegelaten spoorelementen:

Boor: Boorzuur, Natriumboraat, Calciumboraat, Boorethanolamine.

Kobalt: Kobaltzout, Kobaltchelaat, Kobaltmeststof

Koper: Koperzout, Koperoxide, Koperhydroxide, Koperchelaat

IJzer, IJzerzout, IJzerchelaat

Mangaan: Mangaanzout, Mangaanchelaat, Mangaanoxide.

Molybdeen: Natriummolybdaat, Ammoniummolybdaat

Zink: Zinkzout, Zinkchelaat, Zinkoxide

1.3 Bestrijding van ziektes, parasieten en onkruid

Voor het voorkomen van schade door plagen, ziekten en onkruid wordt vooral vertrouwd op:

- de bescherming van natuurlijke vijanden
- de keuze van soorten en rassen
- vruchtwisseling
- teelttechnieken
- thermische processen

Wanneer deze toepassingen niet volstaan om de planten adequaat tegen plagen en ziekten te beschermen, mag in de biologische productie slechts gebruik worden gemaakt van de hieronder opgesomde producten in die mate dat het gebruik ervan als fytofarmaceutisch product toegelaten is door de algemene Belgische wetgeving met betrekking op producten voor plantenbescherming. Deze kan teruggevonden worden via

www.fytoweb.fgov.be/indexNL.asp De marktdeelnemers houden bewijsstukken bij waarin de noodzaak van het gebruik van dergelijke producten wordt aangetoond.

Tabel 2: toegelaten plantbeschermingsmiddelen

Alle in deze bijlage vermelde stoffen moeten ten minste voldoen aan de algemene gebruiksvoorwaarden die gelden voor alle gewasbeschermingsmiddelen (www.fytoweb.be)
 Als voor de biologische productie restrictievere voorwaarden gelden, zijn deze in de tweede kolom van elke tabel vermeld.

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
1. Stoffen van plantaardige of van dierlijke oorsprong	
Azadirachtine, geëxtraheerd uit azadirachta indica (neemboom)	
Basisstoffen	Enkel Basisstoffen van plantaardige of van dierlijke oorsprong zijn toegelaten. Niet voor gebruik als herbicide, maar enkel ter bestrijding van plagen en ziekten. Basisstof: <i>a) geen tot bezorgdheid aanleiding gevende stof is; en</i> <i>b) geen intrinsiek vermogen heeft om hormoon-ontregelende, neurotoxische of immunotoxische effecten teweeg te brengen; en</i> <i>c) niet voornamelijk voor gewasbeschermingsdoeleinden wordt gebruikt, maar niettemin nuttig is op het gebied van gewasbescherming, hetzij wanneer zij direct wordt gebruikt, hetzij in een middel dat bestaat uit de stof en een gewone verdunner; en</i> <i>d) niet als een gewasbeschermingsmiddel op de markt wordt gebracht.</i> <i>Voor de doeleinden van deze verordening wordt een werkzame stof die voldoet aan de criteria van een „voedingsmiddel” volgens de definitie in artikel 2 van Verordening (EG) nr. 178/2002, als een basisstof beschouwd.</i>
Bijenwas	Enkel als afdekkingsmiddel voor snoeiwonden/wondbeschermer.
Gehydrolyseerde eiwitten met uitzondering van gelatine	
Laminarine	Kelp moet hetzij biologisch worden geteeld overeenkomstig artikel 6 quinquies hetzij duurzaam worden geoogst overeenkomstig artikel 6 quater
Feromonen	Alleen in vallen en verstuivers
Plantaardige oliën	Alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide
Pyrethrine geëxtraheerd uit chrysanthemum cinerariaefolium	
Pyrethrumderivaten (alleen deltamethrine of lambdacyhalothrine)	Insecticide; alleen in vallen met specifieke lokmiddelen; uitsluitend ter bestrijding van <i>Batrocera oleae</i> en <i>Ceratitis capitata</i> Wied.
Kwassie*, geëxtraheerd uit Quassia amara	Enkel als Insecticide, afweermiddel
Op geur gebaseerde afweermiddelen van dierlijke of van plantaardige oorsprong/schapenvet	Alleen op niet-eetbare delen van het gewas en indien het gewasmateriaal niet wordt ingeslikt door schapen of geiten
2. Micro-organismen of door micro-organismen geproduceerde stoffen	
Micro-organismen (bacteriën, virussen en schimmels)	Niet afkomstig van GGO's
Spinosad	
3. Andere dan de in punt 1 en 2 vermelde stoffen	
Aluminiumsilicaat (kaolien)	
Calciumhydroxide	Als fungicide, enkel bij fruitbomen, ook in kwekerijen, voor de bestrijding van <i>Nectria galligena</i>

koolstofdioxide	
Koperverbindingen in de vorm van: koperhydroxide, koperoxychloride, koperoxide*, Bordeauxse pap en tribasisch kopersulfaat	Tot 6 kg koper per hectare per jaar Voor blijvende gewassen mogen de lidstaten, in afwijking van de eerste alinea, bepalen dat dit maximum van 6 kg koper in een bepaald jaar mag worden overschreden mits de gemiddelde gedurende vijf jaar (dat jaar en de vier vorige) gebruikte hoeveelheid niet groter is dan 6 kg.
Ethyleen*	
vetzuren	Alle toepassingen zijn toegestaan, behalve gebruik als herbicide.
IJzerfosfaat (ijzertrifosfaat)	Aan de oppervlakte tussen de planten te dispergeren bereidingen
Kieselgoer (diatomeeënaarde)	
Californische pap* (calciumpolysulfide)	
Paraffineolie	
Kaliumwaterstofcarbonaat, (ook kaliumbicarbonaat genoemd)	
Kwartzand	
Zwavel	
	Fungicide en insecticide

* producten momenteel zonder erkenning in België

I.4 Zaaizaad en plantgoed

Het zaaizaad en het vegetatief teeltmateriaal moeten afkomstig zijn van biologische landbouw: eveneens kan er gebruik gemaakt worden van uitgangsmateriaal afkomstig van een productie-eenheid die zich in de fase van omschakeling naar de biologische landbouw bevindt.

Niettemin is het mogelijk toestemming te krijgen om niet-biologisch zaaizaad of niet biologisch vegetatief teeltmateriaal te gebruiken indien er geen biologisch zaaizaad of biologisch vegetatief teeltmateriaal beschikbaar is.

Indien u gebruik wenst te maken van niet-bio zaaizaad of vegetatief materiaal, moet hiervoor een ontheffing gevraagd worden aan het controleorganisme. Deze ontheffing dient u te hebben voordat u zaait of plant. De beschikbaarheid van de zaden en vegetatief teeltmateriaal in België is te raadplegen in een databank op het internet met het adres: <http://www.organicxseeds.be>.

De landbouwers kunnen informatie over deze databank aan hun controleorganisme vragen. De controleorganismen baseren zich op deze databank om de ontheffingen te geven. De zaden en ander vegetatief teeltmateriaal die werden geproduceerd door genetisch gewijzigde organismen en/of hun bijproducten, zijn verboden. Deze ontheffing kan enkel worden gegeven voor uitgangsmateriaal dat niet behandeld is.

De databank <http://www.organicxseeds.com> wordt continu aangepast doordat leveranciers soorten en rassen inschrijven die biologisch beschikbaar zijn in België.

De producenten kunnen zich met zaad of pootgoed bevoorraden van een andere leverancier die niet ingeschreven is in de database of hun eigen zaden of pootgoed gebruiken, op voorwaarde dat deze zaden of planten afkomstig zijn uit de gecontroleerde biologische landbouw.

Voor soorten die weinig beschikbaar zijn in de biologische landbouw, kunnen de lidstaten vereenvoudigde vergunningen toekennen. De soorten die vallen onder deze vereenvoudigde vergunning staan als dusdanig aangeduid op de website. Indien u één van

deze soorten wenst te gebruiken, dient u geen ontheffingsverzoek in te dienen bij uw controleorganisme, een gewone melding volstaat. Deze melding dient wel te gebeuren alvorens u gebruik maakt van het aangekochte uitgangsmateriaal.

In andere gevallen, moet de producent aan zijn controleorganisme de toestemming vragen om dergelijke zaden of conventionele pootaardappelen te gebruiken voor het zaaien.

Vergunningen om niet volgens de biologische productiemethode verkregen zaaizaad en pootaardappelen te gebruiken, mogen alleen in de volgende gevallen worden verleend:

- a** Indien van de door de gebruiker gevraagde soort geen enkel ras is geregistreerd in de databank
- b** Indien geen leverancier het materiaal voor het zaaien of planten kan leveren, terwijl de gebruiker het zaaizaad of de pootaardappelen tijdig heeft besteld
- c** Indien het door de gebruiker gevraagde ras niet in de databank is geregistreerd, en de gebruiker kan aantonen dat geen van de geregistreerde alternatieven van dezelfde soort geschikt is en dat de vergunning daarom belangrijk is voor zijn productie
- d** Indien afwisseling dient voor het onderzoek, voor tests in kleinschalige veldproeven of voor de instandhouding van het ras, waarmee de bevoegde autoriteit van de lidstaat heeft ingestemd.

Het is in alle gevallen verboden gebruik te maken van zaden of pootgoed die behandeld zijn met fytofarmaceutische stoffen die niet toegelaten zijn in de biologische landbouw. Genetisch gemodificeerd zaad is ook niet toegelaten.

Ander vegetatief vermeerderd teeltmateriaal

Het gebruik van conventionele stekken, bloembollen, boomplanten, ... is toegelaten zolang de producent kan aantonen dat dit teeltmateriaal niet verkrijgbaar is in biologische kwaliteit. U kan de beschikbaarheid van zaad raadplegen op volgende site:

<http://www.organicxseeds.be>.

Voor aardbeien bestaan er specifieke regels voor het gebruik van niet biologisch uitgangsmateriaal. Toelating is enkel nog mogelijk onder volgende voorwaarden:

Voor junidragers en doordragers kan u enkel nog een toelating bekomen voor het gebruik van niet biologische stekken of verse planten onder volgende voorwaarden:

- de stekken werden gestekt in biologische stekgrond en werden vervolgens niet behandeld met niet-toegelaten middelen (nvt voor verse plant)
- de daaruit voortgekomen plugplanten worden vervolgens voor 1 september (voor junidragers) en voor 1 november (voor doordragers) geplant op een perceel dat de omschakelingsperiode heeft doorlopen
- de verdere productie gebeurt volledig conform de biologische productiemethode.

Verklarende woordenlijst:

- stek : het plantenonderdeel dat nog geen wortels heeft en dat bedoeld is om gestekt te worden met het oog op het uitgroeien tot een volwaardige productieplant;
- plugplant : de plant die ontstaat nadat een stek gestekt werd in stekgrond. Een plugplant wordt ook wel minitray, misted tip of plante motte genoemd;
- verse plant : volledig ontwikkelde plant die op het moederveld ontstaan is uit een stek die ter plaatse ingeworteld is. Een verse plant wordt ook wel groene plant of plant met naakte wortel genoemd.
- Junidrager: de kortedagaardbeiplant waarvan de bloemaanleg vanaf september gebeurt en de oogst onder natuurlijke groeiomstandigheden in juni valt
- doordrager : de dagneutrale aardbeiplant die bloemen aanlegt bij een minimale

temperatuur van 12 °C, waardoor de oogst over een langere periode valt.

De producent moet, zoals bij zaaigoed en pootgoed, een aanvraag indienen bij zijn controleorganisme en verklaren dat het teeltmateriaal niet verkrijgbaar is in biologische kwaliteit.

Jong plantgoed

Jong plantgoed: planten die in hun geheel worden geplant voor de plantaardige productie. Bijvoorbeeld sla, prei, peterselie, ... moeten afkomstig zijn van biologische landbouw.

Hoofdstuk II - Dierlijke productie

De Europese wetgeving bepaalt normen voor de dierlijke productie in het algemeen, alsook meer specifieke normen voor runderen, paarden, schapen, geiten, varkens, pluimvee en bijen. Hier worden de normen voor runderen, paarden, schapen, geiten, varkens, legkippen en mestkippen besproken. De Vlaamse Wetgeving voorziet ook de productienormen voor opfokpoeljen, konijnen, struisvogels en hertachtigen.

De biologische veeteelt is een grondgebonden activiteit. Alle dieren moeten beschikken over een uitloop en het aantal dieren per oppervlakte-eenheid moet beperkt worden om te zorgen voor een geïntegreerd beheer van dierlijke en plantaardige productie op de productie-eenheid. Op die manier kan elke vorm van verontreiniging zoveel mogelijk beperkt worden, namelijk van bodem, oppervlaktewater en grondwater. De omvang van de veestapel moet in nauw verband staan met de oppervlakte die beschikbaar is om overbegrazing en erosie te vermijden en het uitrijden van dierlijke mest mogelijk te maken om zo schadelijke gevolgen voor het milieu tegen te gaan.

II.1 Omschakelingsperiode dierlijke productie

- Omschakeling van het gehele bedrijf

Wanneer de omschakeling gelijktijdig voor de gehele productie-eenheid plaatsvindt, is de omschakelingsperiode voor dieren 24 maanden voor alle producten, maar men moet alle regels van de bioproductie toepassen vanaf het begin van de omschakeling met als enige uitzondering het gebruik van voeder dat geproduceerd werd op het eigen bedrijf.

- Individuele omschakelingsperiode

Aankoop van niet biologische dieren nadat uw bedrijf reeds is begonnen met de biologische productiemethode, kan enkel onder een aantal voorwaarden, deze voorwaarden vindt u terug in tabel 3 bij volgend punt II.2. Deze aangekochte dieren dienen dan volgende omschakelingsperiode te doorlopen alvorens de dieren of dierlijke producten biologisch genoemd kunnen worden:

- twaalf maanden voor paardachtigen en runderen, met inbegrip van bubalus en bizon, die voor de vleesproductie bestemd zijn, en in elk geval gedurende ten minste driekwart van hun levensduur;
- zes maanden voor de melkproductie bestemde dieren;
- zes maanden voor kleine herkauwers en varkens

- tien weken voor voor de vleesproductie bestemd pluimvee dat vóór het bereiken van de leeftijd van drie dagen in het bedrijf is binnengebracht;
- zes weken voor voor de eierproductie bestemd pluimvee.
- Struisvogels acht maanden
- Konijnen vier maanden

- Gefaseerde omschakeling voor melk

Een totale omschakeling van een bedrijf neemt normaal 24 maanden in beslag. Voor melkvee is er een regeling uitgewerkt waarbij de omschakeling van de percelen en van de dieren in fases gebeurt. In de eerste fase worden de percelen aangemeld voor biologische productie. De tweede fase is dat de melkgevende dieren worden aangemeld, maar dit ten vroegste 12 maanden na de percelen. Deze 12 maanden zijn nodig om aan alle vereisten te kunnen voldoen voor de voeding voor de dieren, hieronder een beknopt overzicht van de belangrijkste eisen, voor een volledig overzicht van voeder vereisten verwijzen we u graag naar punt II.3 tot II.6 van deze toelichting:

het rantsoen van de dieren moet bestaan uit biologische voeders, of voeders geproduceerd in het tweede jaar omschakeling van de eigen percelen.

Voeder van eigen bedrijf, afkomstig van blijvende teelten (grasland) of eiwitrijk voeder (klaver, luzerne, erwten) geproduceerd in de eerste 12 maanden omschakeling van de percelen, kan gebruikt worden in het rantsoen van de omschakelende dieren tot een totaal van 20% van dat rantsoen op jaarbasis berekent (Droge stof).

Voeder afkomstig van andere bedrijven dient biologisch te zijn of van percelen van tweede jaar omschakeling, maar deze omschakelingsvoeders mogen maximaal 30% van het rantsoen uitmaken.

In de praktijk wordt de omschakelingsperiode van de percelen best gestart rond april-mei. Op die manier kunnen na 12 maanden de koeien aangemeld worden voor biologische productie. De dieren hebben dan direct toegang tot een weide die in het tweede jaar omschakeling is, en dus toegelaten in het rantsoen. De rest van het rantsoen moet dan bestaan uit bio (kracht)voeder, of eigen voeder uit de eerste 12 maanden (van blijvende teelten of eiwitrijk voeder) tot 20% van het rantsoen. Om de omschakelingsperiode van de dieren te erkennen, moet ook aan alle andere eisen van het bio lastenboek zijn voldaan zoals beschreven in deze toelichting (huisvesting, mineralen, strooisel, diergeneeskunde, enz.).

Na zes maanden, kan de melk van deze dieren dan als biologisch worden gecertificeerd. Let wel, de zes maanden is enkel voor de melk afkomstig van deze dieren.

De bij de start van de omschakelingsperiode aanwezig dieren die voor vlees worden verkocht, dienen ook de voorziene omschakelingsperiode te doorlopen, zijnde 12 maanden maar ook ten minste $\frac{3}{4}$ van hun leven. Als een koe bijvoorbeeld 6 jaar oud was bij de start, zou deze pas bio zijn op het moment dat ze 24 jaar oud is (6 jaar is $\frac{1}{4}$ van 24 jaar). Kalveren geboren uit de reeds bio gecertificeerd dieren, kunnen wel als biologisch verkocht worden.

II.2 Herkomst en aankoop van dieren

1) Selectie van rassen

De voorkeur moet worden gegeven aan inheemse rassen en stammen. Bij de keuze van de rassen of stammen moet rekening worden gehouden met:

- het vermogen van de dieren om zich aan de plaatselijke omstandigheden aan te passen
- hun levenskracht
- hun resistentie tegen ziekten
- de preventie van specifieke ziekten of gezondheidsproblemen, zoals het stress-syndroom bij varkens, PSE-syndroom ("pale, soft exudative"), acute dood, spontane abortus en moeilijke geboorten die keizersneden nodig maken, die in verband worden gebracht met bepaalde in de intensieve veehouderij gebruikte rassen of stammen.
- de dieren moeten zich natuurlijk kunnen voortplanten, om deze reden is er in de Vlaamse regelgeving voorzien dat het percentage natuurlijke geboorten bij rundvee tenminste 30% moet zijn na drie jaar biologische productie, en 90% na 5 jaar.

2) Aankoop van niet-biologische dieren: beperkt

Gangbare dieren kunnen onder bepaalde voorwaarden op biologische bedrijven ingevoerd worden:

- wanneer een veehouderijtak die voorheen gangbaar werd gehouden, omgeschakeld wordt, dan kunnen de aanwezige dieren ook omgeschakeld worden
- wanneer een veestapel voor het eerst wordt samengesteld, mogen gangbare dieren in een biologisch bedrijf worden ingebracht onder bepaalde voorwaarden (zie tabel)
- wanneer er een grote sterfte is door ziekte of ramp, mogen gangbare dieren in een biologisch bedrijf worden ingebracht onder bepaalde voorwaarden (zie tabel)
- wanneer biologische dieren niet beschikbaar zijn, kunnen de in biologische bedrijven met de volgende omschakelingsperiodes ingevoerd worden (zie tabel):

Tabel 3: aankoop niet bio dieren en omschakelingsperiode

Diersoort en voorwaarden tot aankoop
Runderen/hertachtigen <ul style="list-style-type: none">• mannelijke fokdieren• vrouwelijke zoogdieren die nog niet hebben geworpen, gebruikt om het vergroten en vernieuwen van een kudde, mogen maximaal 10%* uitmaken van het aantal volwassen dieren per jaar**• kalveren en veulens jonger dan 6 maanden voor het aanvullen of samenstellen van een veestapel voor de eerste maal. 3 maanden voor herten
Varkens <ul style="list-style-type: none">• vrouwelijke dieren die nog niet hebben geworpen, gebruikt om het vergroten en vernieuwen van een kudde, mogen maximaal 20%* uitmaken van het aantal volwassen dieren per jaar***• biggen moeten minder dan 35 kg wegen voor het aanvullen of samenstellen van een veestapel voor de eerste maal. Niet voor afmest!
Schape, geiten <ul style="list-style-type: none">• vrouwelijke dieren gebruikt om het vergroten en vernieuwen van een kudde mogen maximaal 20%* uitmaken van het aantal volwassen dieren per jaar***• lammeren en jonge geiten moeten jonger zijn dan 60 dagen voor het aanvullen of samenstellen van een veestapel voor de eerste maal.
Kippen bestemd voor de leg <ul style="list-style-type: none">• Er zijn biologisch gecertificeerde jonge hennen te koop, indien deze beschikbaar zijn, dient u deze aan te kopen.• Indien u zelf de opkweek doet, dient u te starten vanaf de leeftijd van 3 dagen en de regels voor opfok te respecteren zoals deze beschreven staan in het Vlaamse Ministerieel Besluit van 27/05/2011.• Indien u geen biologische dieren vindt, en zelf geen opfok doet, kan u na ontheffing van de Vlaamse Overheid nog niet biologische leghennen aankopen tot de leeftijd van 18 weken. Deze hennen dienen wel al vanaf hun derde levensdag biologisch gevoederd te zijn, en dienen de

biologische regels aangaande geneeskundige behandelingen te respecteren. Deze dieren dienen ook de omschakelingsperiode van 6 weken te doorlopen op het legbedrijf. (mogelijk tot eind 2017)

Kuikens bestemd voor productie van vlees

- binnengebracht aan een maximumleeftijd van 3 dagen, voor het vernieuwen, aanvullen of het voor het eerst samenstellen van een groep, bij afwezigheid van biodieren en na melding aan TÜV NORD INTEGRA

Struisvogels

vrouwelijke struisvogels die nog niet hebben gelegd, gebruikt om het vergroten en vernieuwen van een kudde, mogen maximaal 10%* uitmaken van het aantal volwassen dieren per jaar

- kuikens jonger dan 3 dagen voor het aanvullen of samenstellen van een veestapel voor de eerste maal.

Konijnen

- konijnen jonger dan 42 dagen voor het aanvullen of samenstellen van een veestapel voor de eerste maal.

Noodsituaties

Bij grote sterfte onder de dieren als gevolg van gezondheidsproblemen of een noodsituatie, kan de veestapel of het beslag vernieuwd of aangevuld worden met niet-biologische dieren indien geen biologische dieren ter beschikking zijn. De Vlaamse overheid kan hiervoor een tijdsgebonden toestemming verlenen.

* Dit percentage kan worden verhoogd tot 40% bij een grote uitbreiding, overschakeling van het bedrijf op ander ras of naar een nieuwe diersoort, na toelating door de Vlaamse overheid. Het kan ook worden verhoogd tot 40% wanneer rassen voor de landbouw verloren dreigen te gaan. In dit laatste geval mogen de dieren al wel hebben geworpen, steeds na toelating door de Vlaamse overheid.

** Voor eenheden met minder dan 10 paarden en runderen, is vernieuwing beperkt tot één dier per jaar.

*** Voor eenheden met minder dan 5 varkens, schapen of geiten, is vernieuwing beperkt tot één dier per jaar.

3) Gangbare en biologische dieren op één bedrijf?

Bij de biologische veehouderij moeten alle dieren van een en dezelfde productie-eenheid worden gehouden volgens de regels van de biologische landbouw. In afwijking hierop mogen gangbare dieren alleen op het bedrijf gehouden worden indien het andere diersoorten betreft dan de biologische dieren en indien ze gehouden worden in andere gebouwen en percelen dan de biologische dieren. Voor dieren van dezelfde soort dient u een apart SANITEL-nummer te hebben en de dieren moeten eigendom zijn van een andere juridische entiteit. Gangbare dieren mogen voor een beperkte periode gebruik maken van biologische percelen op voorwaarde dat de dieren afkomstig zijn van extensieve veeteelt. Het aantal dieren per ha moet bovendien overeenkomen met maximum 170 kg stikstof/ha/jaar en de biologische dieren mogen niet tegelijkertijd op deze weidegronden aanwezig zijn. U dient de periode van begrazing te registreren.

II.3 Voeding

Met de diervoeders wordt een kwaliteitsproductie nagestreefd en niet zozeer een maximale, terwijl wordt voorzien in de voedingsbehoeften van de dieren in de verschillende ontwikkelingsfasen. Teeltsystemen voor herbivoren moeten gebaseerd worden op maximaal gebruik van weidegronden, naargelang van de beschikbaarheid daarvan tijdens de verschillende perioden van het jaar. Dwangvoeding is verboden.

Algemene principes

- Het voeder voor alle dieren van het bedrijf mag uitsluitend afkomstig zijn van voedergewassen en diervoeder dat gecertificeerd is in overeenstemming met de regels van de biologische productie.
- Diervoeder wordt in hoofdzaak verkregen op het bedrijf waar de dieren worden gehouden of bij andere biologische bedrijven in dezelfde regio. De diervoeders voor herbivoren moeten voor tenminste 60% van de eenheid zelf afkomstig zijn, of als dit onmogelijk is, in samenwerking met andere biologische bedrijven en voornamelijk in de regio van de eenheid worden geproduceerd.
- Bij varkens en pluimvee, moet ten minste 20% van het voeder afkomstig zijn van het landbouwbedrijf zelf of, als dit niet mogelijk is, worden geproduceerd in dezelfde regio in samenwerking met andere biologische landbouwbedrijven of diervoederfabrikanten.
Indien u zelf niet voldoende voeder teelt, dient u te kunnen aantonen dat de door u aangekochte voeders regionaal geteeld zijn. Dit kan bijv. door uw diervoederfabrikant te vragen om het percentage regionale grondstoffen te vermelden op de factuur. In Vlaanderen wordt met de term 'regionaal' de Europese Unie bedoeld.
- Het gebruik van stoffen om de groei of de productie te bevorderen (met inbegrip van antibiotica, coccidiostatica en andere kunstmatige groeibevorderende hulpstoffen), evenals het gebruik van hormonen of soortgelijke stoffen voor het controleren van de reproductie of voor andere doeleinden (zoals het opwekken of synchroniseren van de bronst) zijn verboden.

Voeding voor jonge zoogdieren

Jonge zoogdieren moeten bij voorkeur met moedermelk in plaats van natuurlijke melk worden gevoederd gedurende een minimumperiode van drie maanden voor runderen, met inbegrip van bizon en paardachtigen, 45 dagen voor schapen en geiten en 40 dagen voor varkens. Voor konijnen is dit minimaal 30 dagen.

Ruwvoer voor varkens en pluimvee

Aan het dagrantsoen voor varkens en pluimvee moet ruwvoer, verse of gedroogde voedergewassen of kuilvoer worden toegevoegd.

Beperking van de hoeveelheid krachtvoeder

Voor herkauwers dient tenminste 60% van de droge stof van het dagrantsoen te bestaan uit ruwvoer, verse of gedroogde voedergewassen of kuilvoer. Voor dieren in de zuivelproductie is bij het begin van de lactatie een verlaging van 50% toegestaan gedurende maximaal drie maanden.

Aangekocht krachtvoeder

De EG-verordening 889/2008 geeft ook regels voor de productie en de etikettering van biologische diervoeders. Hieruit kunnen we twee categorieën onderscheiden:

- biologische diervoeders

De aanduiding "bio" en het biologische logo van de EU mag worden gebruikt op een diervoeder als:

- alle ingrediënten van plantaardige of dierlijke oorsprong biologisch zijn;
- ten minste 95% van de droge stof van het product bestaat uit biologische

landbouwproducten

- Diervoeder dat mag in de biologische productie worden gebruikt overeenkomstig de Verordeningen (EG) nr. 834/2007 en (EG) nr. 889/2008

De verwijzing naar de biologische landbouw mag enkel verschijnen in de ingrediëntenlijst vergezeld van het percentage biologische ingrediënten ten opzichte van het percentage agrarische ingrediënten, het geheel in dezelfde karakters als de lijst van de ingrediënten. In deze voeders kan ook "in omschakeling voeder" zitten, dit percentage dient dan ook op het etiket te staan.

II.4 Omschakelingsdiervoeders

Maximaal 30% van het voederrantsoen mag bestaan uit omschakelingsdiervoeders (2de jaar). Dit aandeel mag tot 100% worden verhoogd indien de omschakelingsdiervoeders afkomstig zijn van het eigen bedrijf (berekend als percentage droge stof van plantaardige producten).

Het begrazen of de oogst van percelen blijvende voedergewassen, blijvend grasland of eiwithoudende gewassen die zich in het eerste omschakelingsjaar bevinden, mag maximaal 20% (berekend als percentage droge stof van plantaardige producten) van de totale gemiddelde hoeveelheid gevoederde diervoeders vormen, op voorwaarde dat deze percelen van het eigen bedrijf zijn (en tijdens de laatste 5 jaar geen deel hebben uitgemaakt van een biologische productie eenheid van dat bedrijf). Deze voedingsmiddelen worden ook berekend in het percentage van de producten in de periode van omschakeling, zoals hierboven aangegeven.

II.5 Niet biologische grondstoffen

- Wanneer er een tekort is aan biologische eiwithoudende gewassen, is het gebruik van 5% niet-biologisch eiwitrijk voeder toegestaan, **maar enkel voor varkens en pluimvee**. Het percentage wordt jaarlijks berekend als percentage van de droge stof van diervoeders van agrarische oorsprong. U dient bewijsstukken bij te houden voor de noodzaak van dit gebruik. Deze regel zal blijven bestaan tot 31/12/2017.
- niet-biologische specerijen, kruiden, en melasse, op voorwaarde dat:
 - (i) ze biologisch niet beschikbaar zijn,
 - (ii) zij worden geproduceerd of bereid zonder chemische oplosmiddelen, en
 - (iii) het gebruik ervan is beperkt tot 1% van het rantsoen van een bepaalde soort, jaarlijks berekend als een percentage van de droge stof van diervoeders van agrarische oorsprong;
- producten afkomstig van duurzame visserij (vis, het meel, olie en eiwithydrolysaat), op voorwaarde dat:
 - (i) zij worden geproduceerd of bereid zonder chemische oplosmiddelen,
 - (ii) het gebruik ervan is beperkt tot niet-herbivoren, en
 - (iii) het gebruik van vis-eiwithydrolysaat beperkt is tot jonge dieren;
- zeezout of mijnsteenzout
- minerale voedermiddelen uit bijlage V.1 alsook diervoederadditieven uit bijlage VI van EG verordening 889/2008 (zie tabel 4 en 5 van dit document)

II.6 Ingangscontrolle bij aankoop diervoeder

Als u diervoeders aankoopt, doe een grondige ingangscontrolle, zodat u weet welk type voeder u heeft ontvangen en uit welke grondstoffen het bestaat. Hou daarbij zeker rekening met volgende zaken:

- het totale % omschakelingsvoeder op jaarbasis mag niet overschreden worden
- max. 5% gangbaar eiwitrijk voeder op jaarbasis voor varkens en kippen
- max. 1% gangbare specerijen, kruiden en melasse op jaarbasis (hou rekening met

eventuele likemmers, likstenen of aanvullende mineraalmengsels)

- vraag uw diervoederfabrikant om het % gangbaar eiwitrijk voeder t.o.v agrarische droge stof en het % gangbare kruiden/melasse t.o.v. agrarische droge stof te vermelden op de leverbon van samengestelde diervoeders zodat u dit in één oogopslag kan verifiëren. Anders dient u zelf steeds een berekening te maken op basis van de wettelijk verplichte vermeldingen.
- Vraag uw diervoederfabrikant om het % 'regionale' grondstoffen te vermelden indien uw rantsoen enkel uit aangekochte voeders bestaat.

Tabel 4: Voedermiddelen van minerale oorsprong en gisten

1. Voedermiddelen van minerale oorsprong

A	Kalkrijke schelpen van waterdieren	
A	Maerl	
A	Lithotame	
A	Calciumgluconaat	
A	Calcium carbonaat	
A	Gedefluoreerd monocalciumfosfaat	
A	Gedefluoreerd bicalciumfosfaat	
A	Magnesium oxide (watervrij magnesia)	
A	Magnesiumsulfaat	
A	Magnesiumchloride	
A	Magnesium carbonaat	
A	Calcium magnesium fosfaat	
A	Magnesiumfosfaat	
A	Mononatriumfosfaat	
A	Calcium natriumfosfaat	
A	Natriumchloride	
A	Natriumbicarbonaat	
A	Natriumcarbonaat	
A	Natriumsulfaat	
A	Kaliumchloride	

2. Andere voedermiddelen

(Bij-)producten van de fermentatie van micro-organismen waarvan de cellen geïnactiveerd of gedood zijn:

A	Saccharomyces cerevisiae	
A	Saccharomyces carlsbergiensis	

Tabel 5: Additieven

1. Technologische toevoegingsmiddelen

a) Conserveermiddelen

Code	Benaming	Bijzondere voorwaarden
E 200	Sorbinezuur	
E 236	Mierenzuur	
E 237	natriumformiaat	
E 260	Azijnzuur	
E 270	Melkzuur	
E 280	Propionzuur	
E 330	Citroenzuur	

(b) Antioxidanten:

Code	Benaming	Bijzondere voorwaarden
1b306(i)	Tocoferolrijke extracten van natuurlijke oorsprong	
1b306(ii)	Tocoferolrijke extracten van plantaardige oliën (rijk aan delta-tocoferol)	

(c) Emulgatoren, stabilisatoren, verdikkingsmiddelen en geleermiddelen:

Code	Benaming	Bijzondere voorwaarden
E 322	Lecithine	Alleen als afgeleid van biologische grondstoffen Gebruik beperkt tot de aquacultuur diervoeder

(d) Bindmiddelen, verdunningsmiddelen en stollingsmiddelen

Code	Benaming	Bijzondere voorwaarden
E 535	natriumferrocyanide	Maximale dosering van 20 mg / kg NaCl berekend als ferrocyanide anion
E 551b	colloïdaal siliciumdioxide	

E 551c	Kiezelgoer (diatomeeënaarde, gezuiverd)	
1m 558i	Bentoniet	
E 559	Kaoliniethoudende klei, vrij van asbest	
E 560	Natuurlijke mengsels van stearaten en chloriet	
E 561	vermiculiet	
E 562	sepioliet	
E 566	Natroliet-fonoliet	
E 568	Clinoptiloliet van sedimentaire oorsprong	
E 599	perliet	

(e) kuil additieven

Code	Benaming	Bijzondere voorwaarden
1k	Enzymen en micro-organismen	Enkel voor kuilen en alleen wanneer de weersomstandigheden een adequate fermentatie belemmeren.

2. Sensoriële additieven

Code	Benaming	Bijzondere voorwaarden
2b	Aromatische stoffen	alleen extracten van landbouwproducten

3. Nutritionele toevoegingsmiddelen

(a) Vitaminen

Code	Benaming	Bijzondere voorwaarden
3a	Vitaminen en provitaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Afgeleid van landbouwproducten • Indien synthetisch afgeleid, alleen die identiek zijn aan vitaminen uit agrarische producten kunnen worden gebruikt voor dieren met één maag • Synthetische vormen van de vitaminen A, D en E die identiek zijn aan de natuurlijke vitaminen voor herkauwers en na goedkeuring door de lidstaten op basis van een beoordeling van de capaciteit van biologisch gehouden herkauwers om de nodige vitaminen A, D en E uit hun voederrantsoen te halen

(b) Verbindingen van sporenelementen

Code of functionele groep	Benaming	Bijzondere voorwaarden
E1 IJzer	- ijzeroxide - ijzercarbonaat - Ferrosulfaat, heptahydraat - Ferrosulfaat, monohydraat	
3b201	- Kaliumjodide	
3b202	- Calciumjodaat, watervrij	
3b203	- Gecoate korrels watervrij calciumjodaat	
3b301	- Kobalt(II)acetaat-tetrahydraat	
3b302	- Kobalt(II)carbonaat	
3b303	- Kobalt(II)carbonaathydroxide (2:3)-monohydraat	
3b304	- Gecoate korrels kobalt(II)carbonaat	
3b305	- Kobalt(II)sulfaat-heptahydraat	
E4 Koper:	- basic kopercarbonaat, monohydraat - Koperoxide - Kopersulfaat, pentahydraat	
3b409	- Dikoperchloridetrihydroxide	
E5 Mangaan:	- mangaan carbonaat - Mangaanoxide - Mangaan sulfaat, monohydraat	
E6 Zink:	- zinkoxide - Zinksulfaat monohydraat - zinksulfaat heptahydraat	
3b609	Zinkchloridehydroxide-monohydraat	
E7 Molybdeen	- natriummolybdaat	
E8 Seleen	- natriumselenaat - Natrium seleniet	
3b8.10, 3b8.11, 3b8.12, 3b8.13 en 3b8.17	- Geïnactiveerde geseleniseerde gist	

4. Zoötechnische toevoegingsmiddelen

Code	Benaming	Bijzondere voorwaarden
------	----------	------------------------

4a, 4b, 4c en 4d	Enzymen en micro-organismen in de categorie "zoötechnische toevoegingsmiddelen"	
------------------	---	--

II.7 Grondgebondenheid en mestbeheer

Veebezetting per ha: maximum 2 GVE/ha

De biologische veeteelt is een grondgebonden productiemethode. Het aantal dieren wordt beperkt om overbegrazing, vertrappen van de bodem, erosie, en door de dieren of de verspreiding van hun mest veroorzaakte vervuiling tot een minimum te beperken.

De totale veebezetting mag niet meer bedragen dan 2 grootvee-eenheden (GVE) per hectare totale oppervlakte-eenheid.

Voor de berekening telt men alle biologische dieren per eenheid, en alle biopercelen van deze eenheid.

De niet-grondgebonden dierlijke productie, waarbij de betrokken marktdeelnemer geen landbouwgrond beheert en/of geen schriftelijke overeenkomst met een andere biologische marktdeelnemer is aangegaan, is verboden.

Mestbeheer

Mestoverschotten zijn uitgesloten in de biologische landbouwproductie.

Wat betreft de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen mag de gebruikte totale hoeveelheid dierlijke mest niet groter zijn dan 170 kg stikstof per hectare landbouwgrond.

In de biologische landbouw wordt aangenomen dat 2 GVE, 170 kg N produceren per jaar. De totale hoeveelheid dierlijke mest die per bedrijf wordt gebruikt, mag niet meer bedragen dan 170 kg stikstof per jaar/hectare biocultuurgrond. Indien nodig moet de totale veebezetting verlaagd worden om te voorkomen dat deze grens wordt overschreden, of dient er een afzetcontract te worden opgesteld met een andere biologische marktdeelnemer. Deze mestafzet moet aantoonbaar zijn door middel van de officiële afzetdocumenten (mestbank).

Volgende tabellen geven het maximum aantal dieren weer dat overeenkomt met 170 EN.

Tabel 6: aantal dieren dat overeenkomt met 170 EN

RUNDVEE	#dieren/ha	#ha/dier
Melkvee		
Melkkoeien	2,00	0,500
Vervangingsvee jonger dan 1 jaar	5,15	0,194
Vervangingsvee van 1 jaar tot 2 jaar	2,93	0,341
Mestvee		
Zoogkoeien	2,62	0,382
Mestkalveren	20,71	0,048
Runderen jonger dan 1 jaar	7,62	0,131
Runderen van 1 tot 2 jaar	2,93	0,341
Andere runderen	2,21	0,453
VARKENS		
Biggen van 7 tot 20 kg	145,30	0,007

Beren	12,42	0,081
Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	9,35	0,107
Andere varkens van 20 tot 110 kg	23,81	0,042
van meer dan 110 kg	9,08	0,110
PLUIMVEE		
Legrassen	#dieren/ha	#ha/100 dieren
Legkippen	399,06	0,251
Groot ouderdieren van legkippen	399,06	0,251
Opfokpoeljen van legkippen	1328,13	0,075
Vleesrassen	#dieren/ha	#ha/100 dieren
Slachtkuikens	580,00	0,172
Slachtkuiken ouderdieren	149,52	0,669
Opfokpoeljen van slachtkuiken ouderdieren	829,27	0,121
Struisvogels	#dieren/ha	#ha/10 dieren
Struisvogels fokdieren	12,67	0,789
Struisvogels slachtdieren	28,75	0,348
Struisvogels van 0 tot 3 maanden	61,53	0,163
Kalkoenen	#dieren/ha	#ha/100 dieren
Kalkoenen slachtdieren	188,47	0,531
Kalkoenen ouderdieren	137,76	0,726
Ander pluimvee	708,33	0,141
PAARDEN EN PONY'S	#dieren/ha	#ha/ 10 dieren
Paarden van meer dan 600 kg	3,12	3,208
Paarden en pony's van 200 tot 600 kg	4,00	2,502
Paarden en pony's van minder dan 200 kg	5,59	1,790
KONIJNEN	#dieren/ha	#ha/100 dieren
Gesloten bedrijven per vrouwelijk konijn	100,00	1,000
Vetmesterij per dier	625	0,16
GEITEN EN SCHAPEN	#dieren/ha	#ha/10dier
Geiten jonger dan 1 jaar	57,24	0,175
Schape jonger dan 1 jaar	51,52	0,194
Geiten ouder dan 1 jaar	23,64	0,423
Schape ouder dan 1 jaar	19,43	0,515

Voor het berekenen van de nettostikstofuitscheiding mogen verliezen in rekening worden gebracht. Meer informatie vindt u op www.vlm.be <<http://www.vlm.be>>
<http://www.vlm.be/landtuinbouwers/mestbank/dierlijkeproductie/Stikstofverliezen/Pages/default.aspx>

Basiskennis

Het personeel dat de dieren verzorgt, moet over de nodige basiskennis en -vaardigheden beschikken wat de gezondheid en de welzijnsbehoeften van de dieren betreft.

Voortplanting

De voortplanting is gebaseerd op natuurlijke methoden. Kunstmatige inseminatie is echter toegestaan, maar klonering en embryotransplantatie mogen niet worden toegepast. Daarnaast mag de voortplanting niet worden gestimuleerd door behandeling met hormonen

of soortgelijke stoffen.

Een natuurlijke geboorte moet de voorkeur krijgen.

Ingrepen

Ingrepen als het aanbrengen van rubberbanden aan de staarten van schapen, couperen van staarten, knippen van tanden, snavelkappen en onthoornen mogen in de biologische landbouw niet routinematig worden toegepast. Voor sommige van deze ingrepen kan de bevoegde autoriteit echter ad hoc toestemming verlenen, wanneer de veiligheid in het geding is of wanneer dergelijke ingrepen gericht zijn op de verbetering van de gezondheid, het welzijn of de hygiëne van de dieren.

Castratie is toegestaan om de kwaliteit van de producten te handhaven en traditionele productiemethoden in stand te houden (slachtossen, enz.), doch uitsluitend indien uitgevoerd op de daarvoor meest geschikte leeftijd door vakbekwaam personeel en zo dat eventueel lijden van de dieren tot een minimum wordt beperkt. Immunocastratie is niet toegestaan!

Vervoer

Het vervoer van de dieren dient zo te gebeuren dat stress bij de dieren in overeenstemming met de geldende relevante nationale of communautaire wetgeving wordt beperkt. De dieren moeten behoedzaam worden in- en uitgeladen en zonder dat er gebruik wordt gemaakt van enig elektrisch dwangmiddel. Het gebruik van allopathische kalmeringsmiddelen voorafgaand aan en tijdens het vervoer is verboden. In de periode voor het slachten en bij het slachten moet zo met de dieren worden omgegaan dat stress bij de dieren tot een minimum wordt beperkt.

Slachtleeftijd van het pluimvee

De minimum slachtleeftijden voor pluimvee zijn:

- a** 81 dagen voor kuikens,
- b** 150 dagen voor kapoenen,
- c** 49 dagen voor Pekingeenden,
- d** 70 dagen voor vrouwelijke Barbarijse eenden,
- e** 84 dagen voor mannelijke Barbarijse eenden,
- f** 92 dagen voor Mallardeenden,
- g** 94 dagen voor parelhoenders,
- h** 140 dagen voor mannelijke kalkoenen en braadganzen, en
- i** 100 dagen voor vrouwelijke kalkoenen.

Bij het gebruik van traag groeiende rassen kan deze leeftijd verminderd worden. De Vlaamse overheid heeft volgende lijst van erkende traag groeiende rassen opgesteld:

1. SA51 x X44B (SASSO)
2. SA51 x XL44 (SASSO)
3. JA57 x I66C (HUBBARD)
4. Kabir 277 x GGKNN (KABIR)
5. Kabir 99 x GGKNN (Kabir)

II.9 Huisvesting en buitenruimte

Huisvesting

De huisvestingspraktijken, met inbegrip van bezettingsdichtheid en huisvestingsvoorwaarden, waarborgen dat aan de biologische en ethologische behoeften van de dieren wordt voldaan.

De isolatie, de verwarming en de ventilatie van het gebouw moeten ervoor zorgen dat de

luchtcirculatie, het stofgehalte, de temperatuur, de relatieve vochtigheid en de gasconcentratie beperkt blijven tot een niveau dat voor de dieren niet schadelijk is. Er moet ruimschoots natuurlijke ventilatie en daglicht in het gebouw kunnen komen.

De veebezetting in de gebouwen moeten zorgen voor het comfort, het welzijn en de soortspecifieke behoeften van de dieren, afhankelijk van de soort, het ras en de leeftijd van de dieren.

De veebezetting is er op gericht het welzijn van de dieren te waarborgen door te zorgen voor voldoende ruimte om op natuurlijke wijze te staan, gemakkelijk te gaan liggen, zich om te draaien, zich te verzorgen, alle natuurlijke houdingen aan te nemen en alle natuurlijke bewegingen uit te voeren zoals zich uitrekken en met de vleugels klapperen.

Buitenruimte

De dieren dienen permanent toegang tot uitloop te hebben in de open lucht, bij voorkeur weidegrond, wanneer de weersomstandigheden en de staat van de grond dit mogelijk maken, tenzij beperkingen en verplichtingen in verband met bescherming van de volksgezondheid en diergezondheid worden opgelegd op grond van communautaire regelgeving.

De buitenruimten mogen tot 50% overdekt zijn.

Minimumoppervlakten van binnen- en buitenruimten

Tabel 7; runderen, varkens, geiten, schapen en herten

Diersoort	Gewicht (kg)	Binnenruimte m ²	Buitenruimte m ² , behalve weidegronden
Fok- en mestrunderen en paardachtigen	tot 100	1,5	1,1
	tot 200	2,5	1,9
	tot 350	4,0	3
	meer dan 350	5 en minstens 1 m ² /100 kg	3,7 en minstens 0,75 m ² /100 kg
Melkkoeien		6	4,5
Fokstieren		10	30
Schapen en geiten		1,5 per schaap/geit	2,5
		0,35 per lam/jonge geit	0,5
Zogende zeugen met biggen tot 40 dagen oud		7,5 per zeug	2,5
Slachtvarkens	tot 50	0,8	0,6
	tot 85	1,1	0,8
	tot 110	1,3	1
	Meer dan 110 kg	1,5	1,2
Biggen	ouder dan 40 dagen en tot 30 kg	0,6	0,4
Fokvarkens		2,5 per zeug	1,9
		6 per beer; Indien de boxen worden gebruikt voor natuurlijke dekking: 10 m ² per beer	8,0
Hertachtigen	tot 12 maanden	2	4
	ouder dan 12 maanden	5	10

Tabel 8: pluimvee en konijnen

Diersoort	Binnenruimte (beschikbare netto oppervlakte)			Buitenruimte (m ² per dier beschikbaar)
	Aantal dieren/m ²	Cm zitstok per dier	nest	
Legkippen	6	18	7 legkippen per nest, of, in geval van een	4, mits het maximum van 170 kg N/ha/jaar

			gemeenschappelijk nest 120 cm ² per kip	niet wordt overschreden
Mestpluimvee (in vaste pluimveestallen)	10, met maximaal 21 kg levend gewicht/m ²	20 (alleen parelhoenders)		4 slachtkuikens en parelhoenders 4,5 eenden 10 kalkoenen 15 ganzen Voor geen van deze soorten mag het maximum van 170 kg N/ha/jaar worden overschreden
Mestpluimvee in mobiele* pluimveestallen	16 ⁽¹⁾ in mobiele pluimveestallen met hoogstens 30 kg levend gewicht/m ²			2,5, mits het maximum van 170 kg N/ha/jaar niet wordt overschreden
poeljen 3 dagen tot 6 weken	maximaal 20			niet van toepassing
Poeljen 6 tot 12 weken	maximaal 13			1 (vanaf 9 weken)
12 tot 18 weken	maximaal 10			
struisvogels 3 dagen tot 6 weken	minimaal 0,75 m ² /dier			niet van toepassing
Struisvogels 6 tot 12 weken	minimaal 1,5 m ² /dier			10 m ² /dier
Struisvogels 12 weken tot 12 maanden	minimaal 2,5 m ² /dier			minimaal 125 m ² /dier
Struisvogels ouder dan 12 maanden	minimaal 4 m ² /dier			minimaal 200 m ² /dier
vleeskonijnen 42 dagen en ouder	0,2m ² per dier (zonder verhoogde niveau's)			5m ² /dier of 0,4m ² als de konijnen worden gehouden in kooien die dagelijks verplaatst worden naar een vers stuk gras, waarvan de bodem van de buitenruimte het eten van gras onder de kooien niet belet
alle andere konijnen	minimaal 0,6 m ² /dier			minimaal 0,6 m ² /dier

(1) Alleen in het geval van mobiele stallen met een vloeroppervlak van maximaal 150 m² .

* Een stal is pas mobiel als hij tenminste 1 maal per jaar verplaatst wordt naar een andere biologische uitloop.

Reiniging van gebouwen en materiaal

De stallen, hokken, uitrusting en gereedschappen moeten naar behoren worden gereinigd en ontsmet om kruisbesmetting en de ontwikkeling van vectororganismen te voorkomen.

Uitsluitend de in bijlage II, deel E, genoemde producten mogen worden gebruikt voor het reinigen en ontsmetten van gebouwen en installaties voor de veehouderij.

Toegelaten producten voor het reinigen en desinfecteren van gebouwen en installaties voor de veeteelt (vooral installaties en gereedschap)

- Kalium- en natriumzeep
- Water en stoom
- Kalkmelk
- Kalk
- Ongebluste kalk
- Natriumhypochloriet (bijvoorbeeld bleekwater)
- Bijtende soda
- Bijtende potas
- Waterstofperoxide

- Natuurlijke plantenextracten
- Citroenzuur, perazijnzuur, mierenzuur, melkzuur, oxaalzuur en azijnzuur
- Alcohol
- Salpeterzuur (uitrusting van melkstallen)
- Fosforzuur (uitrusting van melkstallen)
- Formaldehyde
- Reinigings- en ontsmettingsmiddelen voor spenen en melkinstallaties
- Natriumcarbonaat

Om gebouwen en andere installaties waar dieren worden gehouden, te ontdoen van insecten en andere parasieten, mag gebruik worden gemaakt van rodenticiden en toegelaten producten (tabel 2), alsook van elektrische of lijmvalen.

Specifieke huisvestingsvoorschriften en dierhouderijpraktijken voor zoogdieren

De vloeren van de stallen moeten vlak zijn maar niet glad. Tenminste de helft van het totale vloeroppervlak van de binnenruimte moet dicht zijn, dat wil zeggen, niet voorzien zijn van latten- of roosterconstructie.

In de rustruimte moet worden gezorgd voor ruim voldoende en droog strooisel. Het strooisel moet bestaan uit stro of andere geschikte materialen. Het strooisel mag worden verbeterd en verrijkt met toegelaten minerale producten zoals vermeld in bijlage I van 889/2008.

- Runderen en paarden

Wanneer herbivoren tijdens de graastijd toegang hebben tot weidegrond en in winterstalling bewegingsvrijheid genieten, kan worden afgezien van de verplichting om gedurende de wintermaanden openluchtruimten te verschaffen.

Stieren van meer dan één jaar moeten toegang hebben tot weidegrond of tot een openluchtruimte.

Het is verboden kalveren ouder dan een week onder te brengen in individuele kisten.

- Aangebonden runderen

De dieren mogen niet aangebonden gehouden worden. Voor de runderen bestaan er een afwijkingen op deze regel:

- Voor kleine uitbatingen (gemiddeld minder dan 50 aanbindplaatsen), op voorwaarde dat de dieren ten minste tweemaal per week naar buiten gaan.

-Varkens

De varkens dienen permanent toegang tot uitloop te hebben en moeten in de bewegingsruimte kunnen wroeten. Voor het wroeten mogen verschillende onderlagen gebruikt worden.

Zeugen moeten in groepen worden gehouden, behalve in de laatste fase van de dracht en tijdens de zoogtijd. Er dient bewegingsruimte in open lucht te zijn. Het isoleren van de zeugen in het gebouw is toegelaten rond het werpen. Het isoleren van zeugen en hun biggen kan na het werpen.

Biggen mogen niet worden gehouden in vlakke batterijen of in biggenkooien.

- Pluimvee

• Huisvesting

Pluimvee mag niet in kooien worden gehouden.

Gebouwen voor alle soorten pluimvee moeten voldoen aan volgende voorwaarden:

- a** ten minste één derde van het vloeroppervlak moet bestaan uit vaste bodem; dat wil zegen geen latten- of roosterconstructie en bedekt zijn met strooisel zoals stro, houtkrullen, zand of turfmolm
- b** zij moeten voorzien zijn van openingen om naar binnen of naar buiten te gaan die aangepast zijn aan de omvang van de dieren en die samen een totale lengte hebben van ten minste 4 m per 100 m² voor de dieren beschikbare ruimte
- c** per pluimveestal mogen niet meer dieren gehuisvest worden dan:
 - 4800 kippen,
 - 3000 legkippen,
 - 5200 parelhoenders,
 - 4000 vrouwelijke Barbarijse eenden of Pekingeenden of 3200 mannelijke Barbarijse eenden of Pekingeenden of andere eenden,
 - 2500 kapoenen, ganzen of kalkoenen
- d** de totale nuttige oppervlakte van de stallen voor pluimvee voor de vleesproductie mag per productie-eenheid niet meer dan 1600 m² bedragen
- e** per mobiele stal (voor mestpluimvee) mogen niet meer dan 16 dieren/m² gehuisvest worden en mag de hoeveelheid levend gewicht/m² niet hoger zijn dan 30 kg. Een mobiele stal voldoet aan drie voorwaarden: een maximale vloeroppervlakte van 150 m² en hij wordt per jaar minstens één keer verplaatst.
- f** Om gezondheidsredenen moeten gebouwen telkens na het houden van een partij pluimvee worden leeggemaakt. De stallen en toebehoren moeten dan worden gereinigd en ontsmet.

• Kunstlicht

Voor legkippen mag het natuurlijk licht kunstmatig worden aangevuld tot een maximum van 16 u licht per dag, met een onderbroken nachtelijke rustperiode zonder kunstlicht van minstens 8 uur.

• Uitloop

Pluimvee dient permanent toegang te hebben tot een uitloop wanneer de weersomstandigheden en de staat van de grond dit toelaten. Vriesweer wordt niet aanzien als een reden om de dieren binnen te laten. Wanneer de uitloop verzadigd is met water of bedekt is met sneeuw dient er geen uitloop gegeven te worden.

- Legkippen moeten vanaf 14 dagen na aankomst in de legstal toegang hebben tot de uitloop, vanaf 11:00 tot zonsondergang.
- Opfokpoeljen moeten kunnen beschikken over een uitloop vanaf de leeftijd van 9 weken, dagelijks van 11:00 tot zonsondergang.
- Vleeskippen moeten kunnen beschikken over een uitloop vanaf de leeftijd van 6 weken, dagelijks van 11:00 tot zonsondergang. Vleeskippen moeten in ieder geval gedurende ten minste één derde van hun leven toegang hebben tot een openlucht ruimte om gecertificeerd te kunnen worden.

Als de pluimveehouder van oordeel is dat de uitloop niet beschikbaar kan zijn, dan dient dit tijdig en dagelijks geregistreerd te worden.

De openluchtruimten voor pluimvee moeten voor het grootste deel begroeid zijn, schuil-mogelijkheden bieden en dieren gemakkelijk toegang geven tot voldoende drink- en voederbakken.

Pluimvee dat binnen wordt gehouden als gevolg van beperkingen of verplichtingen die op grond van de Gemeenschapsregelgeving zijn opgelegd, moet permanent toegang hebben tot voldoende hoeveelheden ruwvoer en geschikt materiaal om aan zijn ethologische behoeften te voldoen.

Na het houden van een partij pluimvee moeten de uitlopen telkens tenminste 4 weken vrij gehouden worden om de vegetatie te laten aangroeien en om gezondheidsredenen.

- konijnen

De binnenruimte voor konijnen moet over een vaste bodem beschikken. Die mag verhoogd zijn en er mogen extra niveaus in aangebracht worden. De oppervlakte van de extra niveaus mag niet meegerekend worden bij de minimaal vereiste oppervlakte van de binnenruimte. De minimale hoogte van zowel de binnen- als de buitenruimtes bedraagt 60 cm. De buitenruimte voor de voedsters mag 50% overdekt zijn.

De voedsters moeten over een donkere nestplaats beschikken. Het houden van konijnen op roosters, traliewerk of een bodem zonder strooisel is niet toegelaten. Als de voedsters apart gehuisvest worden, moet het mogelijk zijn dat ze elkaar kunnen zien door de afrastering. Als de voedsters in groepen gehouden worden, moet iedere voedster minstens over één donkere nestplaats kunnen beschikken.”.

De vleeskonijnen moeten vanaf 42 dagen toegang hebben tot een weiland waarbij begrazing mogelijk moet zijn. Vleeskonijnen kunnen alleen afgemest worden op weiland waar ze ruwvoeder kunnen opnemen. Dat mag aangevuld worden met ander ruwvoeder.

De leegstand van deze uitloop na elke ronde dient tenminste 4 weken te bedragen.

De omschakelingsperiode van de weidegrond voor konijnen bedraagt twaalf maanden. Die periode mag worden beperkt tot zes maanden voor grond die het vorige jaar niet is behandeld met producten die niet voor gebruik in de biologische productie zijn toegestaan.

II.10 Ziektepreventie en diergeneeskundige behandeling

In de biologische dierlijke productie is ziektepreventie gebaseerd op:

- a de selectie van rassen en foklijnen
- b op veehouderijbeheerspraktijken
- c op hoogwaardig voeder en lichaamsbeweging
- d op een passende bezettingsdichtheid
- e op een adequate en passende huisvesting onder hygiënische omstandigheden.

Als ondanks alle bovengenoemde preventieve maatregelen er toch ziekte of verwonding bij een dier wordt geconstateerd, moet het onmiddellijk worden behandeld om het lijden van het dier te vermijden. Zo nodig mogen onder strikte voorwaarden door chemische synthese verkregen allopatische diergeneesmiddelen, waaronder antibiotica en ontwormingsmiddelen, worden gebruikt als het gebruik van fytotherapeutische, homeopatische en andere middelen niet aangewezen is. In dergelijke gevallen dient u alle behandelingen en wachttijden te registreren in uw veeboek.

- Fytotherapeutische en homeopatische behandeligen, met spoorelementen en mineralen

Behandeling met fytotherapeutische en homeopatische producten en met spoorelementen moet de voorkeur krijgen mits hun therapeutisch effect doeltreffend is voor de betrokken diersoort en de aandoening waarop de behandeling is gericht.

- Behandeling met chemisch gesynthetiseerde, allopatische geneesmiddelen, antibiotica: curatief en op voorschrift van de dierenarts

Wanneer het gebruik van fytotherapeutische, homeopathische en andere producten niet doeltreffend is, mogen chemisch gesynthetiseerde, allopatische geneesmiddelen, waaronder antibiotica worden gebruikt onder de volgende voorwaarden:

- de behandeling is voorgeschreven door een dierenarts
- het dier of lot moet duidelijk worden geïdentificeerd
- de behandeling (aard van het product en actief, details van de diagnose, de dosering, de wijze van toediening, de duur van de behandeling, wettelijke wachttijd) moet worden opgenomen in het veeboek met de nodige bewijsstukken
- voor de verkoop als bio wordt de wettelijke wachttijd verdubbeld en die bedraagt ten minste 48 uur.

- Preventieve behandeling: verboden

Het is verboden te behandelen met chemisch gesynthetiseerde, allopatische geneesmiddelen of antibiotica op preventieve wijze. Dit wil zeggen

- bij een dier dat geen symptomen vertoont
- voordat een gezondheidsprobleem werd gediagnosticeerd

-Vaccinatie: toegelaten

Het gebruik van immunologische diergeneesmiddelen is toegestaan.

- Groeibevorderaars en hormonen: verboden

Het gebruik van stoffen om de groei of de productie te bevorderen (met inbegrip van antibiotica, coccidiostatica en andere kunstmatige groeibevorderende hulpstoffen), evenals het gebruik van hormonen of soortgelijke stoffen voor het controleren van de reproductie of voor andere doeleinden (zoals het opwekken of synchroniseren van bronst) zijn verboden.

-Wettelijk verplichte behandelingen

De wettelijk opgelegde behandeling van dieren, gebouwen en voorzieningen zijn toegestaan.

- Maximum aantal behandelingen

Behalve in het geval van vaccinaties, behandelingen tegen parasieten en verplichte uitroeiingschema's is het verboden om de volgende dieren en hun producten te verkopen als biologische producten:

- individuele dieren of groepen dieren die binnen twaalf maanden meer dan drie reeksen behandelingen ondergaan met chemisch gesynthetiseerde, allopathische geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik of antibiotica
- dieren die meer dan één reeks behandelingen ondergaan indien de productieve levenscyclus minder dan een jaar bedraagt.

De dieren die zich in een van bovenstaande situaties bevinden moeten opnieuw een omschakelingsperiode doorlopen.

Telkens wanneer geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik worden toegepast, moet deze informatie aan de controlerende autoriteit of het controleorgaan worden gemeld voordat de dieren of de dierlijke producten als biologisch gehouden dieren of biologisch geproduceerde producten in de handel worden gebracht. De volgende gegevens moeten doorgegeven worden: datum van behandeling, diagnose gegevens, dosering, aard van het behandelingsproduct, indicatie van de actieve farmacologische stoffen, behandelingsmethode en recepten van de dierenarts met de motivering van de daarvan en de wachttijden die moeten worden aangehouden voordat de betrokken dierlijke producten als biologische producten in de handel mogen worden gebracht.

Hoofdstuk III – Bio en Niet Bio productie

III.1 Bio en niet bio productie

In het geval van bio en niet-bio productie in hetzelfde bedrijf, moeten percelen en opslagplaatsen duidelijk gescheiden zijn.

Daarenboven moet heel het bedrijf onder controle staan.

Plantaardige productie

Dezelfde rassen of rassen die moeilijk te onderscheiden zijn van elkaar mogen niet gekweekt worden volgens bio en conventionele wijze, behalve volgende uitzonderingen:

* In het geval van omschakeling van boomgaarden, erkend landbouwonderzoek en de productie van zaden en planten, indien:

- er gepaste maatregelen zijn genomen om ervoor te zorgen dat de producten van de verschillende betrokken eenheden te allen tijde van elkaar gescheiden worden gehouden
- het controleorgaan ten minste 48 uur op voorhand wordt ingelicht van de oogst
- na de oogst de producent het controleorgaan in kennis stelt van de precieze, op de betrokken eenheden geogoste hoeveelheden, alsmede van de maatregelen die zijn genomen om de producten van elkaar te scheiden
- telers een omschakelingsplan van maximaal 5 jaar hebben

* In het geval van grasland dat uitsluitend bestemd is voor begrazing.

Dierlijke productie

In de veeteelt mogen geen dezelfde diersoorten in bio en conventionele vorm gehouden worden, behalve in het geval van onderzoek en onderwijs en mits de nodige maatregelen worden toegepast en dit na toelating van de Vlaamse overheid.

Twee bedrijven worden beschouwd als de afzonderlijk indien de juridische structuur verschillend is en indien de gezondheidsentiteit (Sanitel-nummer) verschillend is.

Begrazen van biopercelen door conventionele dieren

Niet-biologisch gehouden dieren mogen gedurende een beperkte periode per jaar gebruik maken van biologische weidegronden, op voorwaarde dat ze afkomstig zijn uit landbouwsystemen die in aanmerking komen voor landbouw-milieusubsidies en niet op hetzelfde moment als biologisch gehouden dieren op de betrokken weidegrond aanwezig zijn en het **verschillende soorten** zijn. De landbouwer houdt in dit geval bewijsstukken bij.

Hoofdstuk IV - Diverse aspecten

IV.1 Transport van producten in gesloten containers

De marktdeelnemer moet ervoor zorgen dat biologische producten slechts naar andere eenheden worden vervoerd in afgesloten verpakkingen of containers, vergezeld van de volgende vermeldingen (of vergezeld van een document die daarmee in verband kan gebracht worden):

Naam en adres van de producent (en eigenaar en verkoper indien nodig) naam van het product verwijzing naar de biologische landbouw naam en/of nummer van het controleorganisme

Als het gaat om rechtstreeks vervoer tussen 2 gecontroleerde marktdeelnemers, moeten de verpakkingen niet gesloten zijn, maar de verwijzingen zoals hierboven vermeld, moeten worden weergegeven in een transportdocument.

IV.2 Opslag van niet toegelaten stoffen

Het is verboden om op de eenheid grondstoffen op te slaan die niet toegestaan zijn in de biologische productie.

In afwijking van deze regel is de opslag van allopatische geneesmiddelen toegestaan op het bedrijf wanneer deze middelen door een dierenarts zijn voorgeschreven in het kader van toegestane behandelingen, en wanneer ze gestockeerd zijn in een gecontroleerde omgeving en ingeschreven worden in het veeboek.

IV.3 Genetisch gemodificeerde organismen (GGO's)

GGO's en met of door GGO's geproduceerde producten mogen in de biologische productie niet gebruikt worden. In geval van gebruik van andere producten dan bioproducten moet de landbouwer zich ervan verzekeren dat het product geen GGO bevat (via de etikettering van het product).

IV.4 Transport van dieren

Bij het verhandelen van biologische dieren, van producent naar producent, of van producent naar slachthuis, dient er steeds een document te worden ingevuld dat de dieren begeleidt. Meer uitleg over het gebruik van dit begeleidende document "dierverhandelingsbon" genoemd, verwijzen we u graag naar onze toelichting over dit document, die u op eenvoudig verzoek bij ons kan bekomen.

Hoofdstuk V - Controle en Premies

V.1 Biocontrole in de praktijk

- Kennisgeving en eerste controle

De producent die begint met biologische productie moet een formulier van kennisgeving invullen, een contract aangaan met een erkend controleorganisme en een bijdrage voor de controlekost betalen aan het controleorganisme.

Hij moet eveneens elke verandering van de gegevens bekendmaken die in deze kennisgeving worden overgebracht.

Voor de eerste controle stelt de producent de volgende gegevens op:

- een volledige beschrijving van de percelen, weiden, buitenlopen, kweekgebouwen en

opslagruimten van de grondstoffen en producten, de verwerking, de omstandigheden en het verpakken van de producten

- een volledige beschrijving van de installaties voor de opslag van het gier van het vee
- een strooiplan van de gier, met een volledige beschrijving van de oppervlaktes voor plantaardige productie
- eventueel de contracten die overeengekomen zijn met andere landbouwers voor het strooien van gier
- alle concrete maatregelen die het bedrijf neemt om zich te verzekeren dat het de beschikkingen respecteert die de biologische landbouw naleeft.

Deze beschrijving en de maatregelen die de marktdeelnemer dient te nemen, zijn aangegeven in een controlerapport dat ondertekend wordt door de betrokken producent.

-Toegang tot lokalen en documenten

De producent verleent de autoriteit of het controleorganisme het toegangsrecht in elk deel van het gebouw. En ook tot de boekhouding en andere relevante documenten.

Hij verstrekt eveneens alle informatie die nuttig kan zijn voor de controle.

-Voorraadboekhouding en financiële boekhouding

In de eenheid of bedrijfsruimten moeten een voorraadboekhouding en een financiële boekhouding worden bijgehouden die het mogelijk maken om volgende gegevens na te gaan:

- de leverancier, en indien het iemand anders betreft, de verkoper of exporteur van de producten
- de aard en hoeveelheden van de producten die aan de eenheid zijn geleverd, en in voorkomend geval, de aard en de hoeveelheden van alle aangekochte materialen en het gebruik daarvan, evenals, indien voorkomend, de samenstelling van de mengvoeders
- de aard en hoeveelheid van de biologische producten die in de bedrijfsruimten zijn opgeslagen
- de aard, de hoeveelheid en de geadresseerden en, als dat anderen zijn, de kopers van alle producten die de bedrijfsruimten of opslaginstallaties hebben verlaten
- de resultaten van de herkomstcontrole van biologische producten en alle andere gegevens die de controlerende autoriteit of het controleorgaan voor een behoorlijke controle nodig heeft, bevatten.

Bij de herkomstcontrole gaat de landbouwer zelf na of het aangekochte bioproduct wel degelijk een certificaat heeft en of de gegevens op etiket, leverbon en factuur eenduidig verwijzen naar de bio-kwaliteit. De gegevens in de administratie moeten met passende bewijsstukken worden gestaafd.

Uit de administratie moet blijken dat de aangevoerde en de afgevoerde hoeveelheden in evenwicht zijn.

-Teeltboek

Er moet een teeltboek in de vorm van een register worden bijgehouden op de zetel van het bedrijf en dat moet beschikbaar zijn voor controle.

Het omvat minstens:

- voor meststoffen: de datum van toepassing, de aard en de hoeveelheid van de meststoffen en de betrokken percelen
- voor gewasbeschermingsmiddelen: de reden voor en de datum van behandeling, de aard van het product en de behandelingsmethode
- voor landbouwproductiemiddelen: de datum, de aard en de hoeveelheid van het

aangekochte product

- voor de oogst: de datum van de oogst, de soort en de omvang van de biologische of omschakelingsproductie.

-Veeboek

Er dienen veeboeken bijgehouden te worden in de vorm van een register dat permanent op het bedrijf beschikbaar moet zijn voor de controlerende autoriteiten of het controleorganisme. In deze veeboeken moeten ten minste volgende gegevens worden vermeld:

- voor dieren die het bedrijf binnenkomen: herkomst en datum van aankomst, omschakelingsperiode, identificatiemerk en geneeskundig dossier
- voor dieren die het bedrijf verlaten: leeftijd, aantal, gewicht in geval van slachten, identificatiemerk en bestemming
- de verliezen van dieren en de verantwoording van de verliezen
- voor diervoeders: het soort voeder met inbegrip van voedingssupplementen, het aandeel van de verschillende ingrediënten in het rantsoen, de perioden waarin de dieren toegang hebben tot uitlopen, de perioden van transhumance indien er op dit punt beperkingen gelden
 - voor ziektepreventie, de behandeling van ziekten en dierengeneeskundige zorg: datum van behandeling, diagnosegegevens, dosering, aard van het behandelingsproduct, indicatie van de actieve farmacologische stoffen, behandelingsmethode en recepten van de dierenarts met de motivering daarvan en wachttijden die moeten aangehouden worden voordat de betrokken dierlijke producten als biologische producten in de handel mogen worden gebracht
- lege sanitaire gebouwen en beloop voor gevogelte.

VII.2 Premies voor de biologische landbouw

Premies voor landbouwers en tuinders

In België geldt sinds 1994 een systeem waarbij Belgische landbouwers en tuinders die de biologische productiemethode invoeren of verder toepassen en een aanvraag voor biologische productiemethode indienen, rechtstreeks kunnen worden gesubsidieerd via hectaresteen. Voor meer informatie contacteert u best de premiediensten.

Subsidie omschakelingsplannen en bedrijfsbegeleiding

De Vlaamse overheid subsidieert bedrijfsbegeleiding en wil zo de drempel voor omschakeling verlagen en de biologische productiemethode maximale slaagkansen geven. Om de marktdeelnemer een idee te geven van wat de omschakeling zou betekenen, biedt de Vlaamse overheid een subsidie aan voor het opstellen van een bedrijfsontwikkelingsplan. Deze subsidieaanvraag verplicht de landbouwer niet tot omschakeling.

Subsidie controlekost

De Vlaamse overheid subsidieert een deel van de controlekost. Meer info kan u bekomen bij de Vlaamse Overheid.

<http://lv.vlaanderen.be/nl/bio/subsidies-bio>